

ПЕРСПЕКТИВИ НА УЧИЛИШНИОТ СПОРТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Александар Туфекчиевски

Федерација на училишен спорт на Македонија

АПСТРАКТ

Стратешкото значење на училишниот спорт за развој на целокупниот спорт, неговиот допринос за антрополошкиот развој на младата генерација и неговата позитивна улога во борбата против пороците претставуваат силни аргументи за да се посвети поголемо внимание за перспективите на училишниот спорт во Република Македонија. Покрај класичниот систем на натпревари каде до израз доаѓа квалитениот училишен спорт, со процесот на децентрализација, се отвора поволна можност за развој на масовниот училишен спорт со подсистемот на спортски школи и концептот за забавен училишен спорт организирани преку училишните спортски друштва и општинските организации за училишен спорт.

PERSPECTIVE OF THE SCHOOL SPORTS IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA

ABSTRACT

The strategic meaning of the school sport for development of the overall sports, his contribution for the anthropological development of the young generation and its positive role in the fight against addictions represent strong arguments for devoting more attention for the perspective of the school sport in the Republic of Macedonia. Despite the classic system of competition where the quality school sports come in to play, with the process of decentralisation, a very good opportunity is being opened for development of the mass school sport with the subsystem of school sports and the concept for a fun school sport, organized through the school sports clubs and district organisations for school sport.

ПЕРСПЕКТИВИ НА УЧИЛИШНИОТ СПОРТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Имајќи ги предвид стратешкото значење на училишниот спорт за развој на целокупниот спорт, неговиот допринос за антрополошкиот развој на младата генерација и неговата позитивна улога во борбата против пороците, неопходно е да се посвети поголемо внимание за перспективите на училишниот спорт во Република Македонија. Основните предуслови за успешно функционирање на училишниот спорт се стручниот кадар, спортските објекти во училиштата, интересот на учениците за спортување и се разбира организирањето на воннаставните активности. Организирањето на училишниот спорт започнува со стручните активи на наставниците по физичко и здравствено воспитание во основните, односно со професорите по спорт и спортски активности во средните училишта, кои во суштина претставуваат училишни спортски друштва. Потоа, училишните спортски друштва заради вклучување во системот на натпревари надвор од училиштето се здружени во општински организации за училишен спорт, кои се членки во Федерацијата на училишен спорт на Македонија.

Ваквиот начин на организирање го овозможува класичниот систем на натпревари почнувајќи со меѓуодделенските, преку општинските, зонските, меѓузонските и завршувајќи со државните првенства и училишните олимписки игри, кои во непарните години се одржуваат за основните училишта, наречени Мали олимписки игри, а во парните години за средните училишта, наречени Гимназијади. На крај од вертикалното организирање на секои две години овозможено е учество на светски првенства, а на четири година на светските гимназијади. Овој класичен систем на натпревари подразбира примарно квалитет каде до израз доаѓаат најталентираните ученици кои во најголем број се вклучуваат во клубскиот спорт.

За помасовно ангажирање на учениците во спортските активности во рамките на училиштето и општината, од страна на Федерацијата на училишен спорт на Македонија покрената е иницијатива за проширување на постоечкиот организациски модел во согласност со актуелниот процес на децентрализација, кој е поволен за зајкнување и проширување на општинскиот училишен спорт. Имено, покрај квалитетниот училишен спорт, кој традиционално скоро пола век успешно функционира, се отвара перспектива за масовниот училишен спорт организиран од училишните спортски друштва и општинските организации за училишен спорт.

Масовниот училишен спорт перспективно може да се развива во два сегменти. Првиот е отварање спортски школи, а вториот е забавниот училишен спорт. Спортските школи се наменети за учениците кои се заинтересирани за одредена спортска дисциплина и подразбира нивно вклучување во училишниот и општинскиот систем на натпревари во пет категории посебно за двата пола. Првата категорија е за учениците од трето и четврто одделение, втората за петто и шесто, третата за седмо и осмо одделение во основните училишта, а четвратата за прва и втора и петтата категорија за трета и четврта година во средните училишта.

Спортските школи во училиштата поткрепени со овој систем на натпревари претставуваат вистински темел за квалитетниот училишен спорт, каде понатака најдобрите ученици во дадениот спорт ги бранат боите на своето училиште во класичниот систем на натпревари до највисоко ниво.

Перспективата на подсистемот спортски школи организиран од училишните спортски друштва е голема, што се потврдува со позитивните искуства во повеќе училишта и општини каде директорите и градоначалниците го поддржуваат овој концепт. Имајќи ги предвид сите предуслови за организирање на спортски школи, без поголеми потешкотии може да се активираат околу двеста стручни лица и десетина илјади ученици.

Вториот сегмент во масовниот училишен спорт наречен забавен училишен спорт се однесува за учениците од прво до четврто одделение од основното образование. Овој забавен концепт подразбира активности со сите ученици во одделението каде играта има доминантно место во програмата проткаена со основна спортска техника од разни дисциплини. Имајќи ги предвид досегашните искуства во оваа сфера, постојните просторни услови со кадровскиот потенцијал во училиштата, како и големиот интерес на учениците за спортување, интересот на родителите за спортување на нивните деца и големиот број невработени професори по физичка култура, реално може да се очекува голема перспектива за ангажирање на околку четиристотини стручни лица и над четириесет илјади одделенци од целата Република.

Редовната настава по предметот физичко и здравствено образование за ученици од прво до четврто одделение се реализира со фонд од три часа неделно. Заради потешкотиите за организирање на оваа настава добро е на еден редовен час во неделата да се ангажира стручно лице со факултет за физичка култура, а исто така и на еден воннаставан час според програмата на училишното спортско друштво. Залагањата на Федерацијата на училишен спорт на Македонија заедно со Канцеларијата за отворените забавни фудбалски школи во соработка со Министерството за образование и наука, овозможија изготвување на конкретен проект за забавен училишен спорт подржан од Норвешката влада. Овој проект претставува прв посериозен чекор во системско организирање на учениците од прво до четврто одделение во повеќе училишта од неколку општини. Резултатите од проектот забавен училишен спорт се очекуваат во имплементацијата на организирани забавни спортски активности преку училишните спортски друштва во што поголем број училишта. Така што, по неколку години се очекува овој проект да еволуира во самоодржливо системско решение на цела територија во Република Македонија.

Имајќи го предвид богатото организациско искуство, Федерацијата на училишен спорт на Македонија верува дека со поддршката од Министерството за образование и наука заедно со Агенцијата за млади и спорт, а особено сега и од општините, примената на овој проширен организациски модел видно ќе го зголеми процентот на учениците ангажирани во спорт, што претставува заеднички интерес и на спортот и на образованието, а со тоа и на целото општество.

